

KRISZTIÁN BÉLA

A globalizáció és a személyügy „második első nyelve”

Hazánkhoz hasonlóan¹ más országokban is igyekeznek az oktatás, képzés forrásainak gazdaságos kezelésére. A különböző tudományos tantárgyi súlyozások (pl. a kreditrendszer, óraszámok, jelentkezések aránya) matematikai rendezése nem mindig sikeres. Az elmúlt években (1998-tól) a Helsinkii Egyetem szakemberei tudományos alapon közelítették meg azt, hogy egy-egy fakultás milyen haszonnal működik. A hallgatók száma, az óraszámok, a vizsgák fokozatainak elemzése és az állásigények nyomán elértek viszonylagos eredményt adnak. A Helsinkii Egyetem ilyen megfontolása alapján a kis nyelvek, közte pl. a finnugor nyelvek lektori állásai kerülnek veszélybe. A hazai egyetemeken is nehezen tarthatóak fenn a kis szakok. Németországban az un. „orchidea” szakok – a kis nyelvek – körüli viták ismét fellángoltak². Az ELTE és más egyetemek nemzetiségei szakjai máris támogatottak (15%-os kiegészítő normatív támogatást kapnak), egyéb kisebb szakok pedig pályázatok útján juthatnak támogatáshoz.³

Az ilyen és hasonló értékelések, gazdasági, politikai megfontolások az egyes nyelvek gazdasági értékét, szükségességét egyre inkább előtérbe állítják. A világban a beszélt nyelvek sokasága él, amelyek ez egyes népcsoportok, kisebb népek nemzet-té válása, önállósági törekvései folytán új igényeket, elfogadtatást kíván. A világ nyelveinek eloszlása az Európán kívüli térségekre koncentrálódik (1. táblázat) és a globális szerveződésű vállalatok, a globális igazgatás szembesül a nyelvi sokasággal. Az UNESCO 1997-ben 6528 nyelvet tartott számon. A globalizáció folyamatában mindenütt jelenség a nemzeti elemek előretörése, ugyanakkor a változásoknak sok kis nyelv áldozatul esik, új helyzetbe kerül. Ennek ellenére az már nyilvánvaló, hogy a nemzetközi kommunikációnak a kis nemzeti nyelvek a vesztesei. A diplomácia nyelve már nem a francia, a tudományé nem a német, mint ahogy ez a századfordulón még általánosnak volt mondható. Az angol minden területen átvette a vezető szerepet (2. táblázat). A folyamat állandósul és számos összetevője is van, politikai és technikai szempontból egyaránt. A világ hatalmi szempontból egypólusúvá lett, az USA meghatározó szerepű gazdasági és kulturális téren egyaránt. A mozikban, a videópiacon a tv-ben, a menedzserképzésben amerikai filmek uralják a terepet. Többségében amerikai, globalizálódott mintát követ a hivatali infrastruktúra, az öltözék, magatartás. A nemzeti kultúrák igyekeznek fenti hatásokat érzékelni, oktatásba, kép-

---

¹ Baranyai András: *Iparszerű oktatás felsőfokon*. Magyar Tudomány. 1998.6.723–731. p.

² A Helsinkii Egyetem az állami költségvetésből egy összegben kapja a működéshez szükséges pénzt. Az elosztást az egyetem vezetése végzi, ezért szükségessé a „képzési hatékonyság” vizsgálata (Markku Linna a finn oktatási minisztérium képzési és tudománypolitikai főigazgatójának nyilatkozata. In: *Kis nyelvek veszélyben? /Major Árvácska/*. Népszabadság 1999 aug.6. 9. o., *Hasznos orchideák* (Heiszler Viktor). Népszabadság. 1999 okt.27. 10 o.

³ Bajban lesznek a kis szakok. *Világgazdaság* 1999 szept. 28. 9. o.

zésbe, magatartásba bevinni, azokat tudatosítani,⁴ esetenként több-kevesebb eredménnyel ellensúlyozni⁵. Az áruk reklámja, marketingje, csomagolása és feliratozása szintén „angolosodnak”. Ennél is erősebb azonban a az angol nyelv pénzügytechnológiával, a számítógépes rendszerekkel, a programnyelvekkel és funkcióival, a kereskedelem marketing és reklámgyakorlatával, az internetes hálózattal összefüggő befolyása⁶. Az angol tanítása Nagy-Britanniában jelentős üzletág. A világ egyik leggyorsabban fejlődő nyelvi „iparága” a legjelentősebb szellemiexport-bevételi forrása, évente egymilliárd fonttal járul az államháztartáshoz. Az angol nyelv tanításának minőségét féltve őrzik. Ezt az ARELS, az „English in Britain” akkreditációs testülete végzi, ötéves ismétlődő ellenőrzéssel. A testület 225 angol nyelviskolának adta meg a tanítás jogát (1998).

A számítógépes nyelvek között is végbement ilyen folyamat. Az intelligens és sokrétű ALGOL 60 majd az ALGOL 68 helyett a praktikus egyszerűbb FORTRAN majd a PL.1. győzött, mert az akkori szuperhatalom, az IBM ezeket preferálta. Különleges célokra, periférikus nyelvként él a sokoldalú PSCAL, az APL és társaik, gyorsan terjed és középiskoláink, egyetemeink is bevezetik a JAVA programozási rendszert. Ezt a rendszert hazánkban két év alatt tizenöt egyetem és főiskola harmincnincnyolc oktatója tanulmányozta és gyakorolta. A Java Szövetség (IBM, IQSoft, Novell, Oracle, Sun Microsystems) megállapodást kötött az INFO.Plus Alapítvánnyal és az Informatika-Tanárok Egyesületével a kölcsönös fórumteremtésre.⁷ A számítástechnika egyeduralmában hívők olyan végletes kijelentésre is ragadtatják magukat, hogy „A nyomtatott újságnak csak három éve van hátra. Azután vagy drótra kerül, vagy megszűnik” – állítja Andy Grove – az Intel konszern nemrég visszavonult főnöke.⁸

Az EUROSTAT (az EU Statisztikai Hivatala) legutóbbi kiadványa azt állapítja meg, hogy az EU tagjelöltek közoktatásában a legnépszerűbb az angol nyelv, az általános és középiskolások jóval több, mint fele tanulja az angolt. Az angoloktatásban résztvevők aránya ezen a korosztályon belül a legmagasabb Csehországban, Észtországban és Szlovéniában. A diákok 58%-a tanul oroszul Észtországban, 49% az arány Litvániában, 39% Lettországban és 31% Bulgáriában. Az említett korosztályból Magyarországon mindössze 3% vesz részt orosz nyelvi oktatásban⁹. A hazai vizsgálatok során megállapítható, hogy a hetvenes évekbeni 9,2%-os nyelvismerettel szemben a nyolcvanas évek végére a 14 éven aluliak 11,8%-a ismer legalább egy nyelvet, a 18 éven felülieknél ez az arány 11,2%¹⁰. A valamilyen fokú nyelvismeretet vizsgáló kérdésre a megkérdezettek 32%-a nyilatkozott úgy, hogy bizonyos fokig járatos valamely nyelvben, 11% kettő, 3% pedig három vagy annál több nyelv valamilyen szintű ismeretét jelezte. Az angol és német a legnépszerűbb, a francia, olasz,

---

⁴ Poór József: Nemzetközi emberi erőforrás menedzsment. Bp. KJK. 1998.

⁵ Millot, Lorraine: „Nein” az InterCytire és a GlobalCallra” Liberation 1999 szept. 20., in: Élet és Irodalom 1999 okt. 15. 18. o.

⁶ Nyelvoktatás az ezredfordulón. Konferencia Győrött 1999 nov. 19–21. .

⁷ Az ELTE-n a JAWA lesz az első programozási nyelv. Napi Gazdaság. 1999 július 21. 19. o.

⁸ Andy Grove-Gróf András nyilatkozata. Magyarországi Cash-Flow. 1999/10.

⁹ A diákok Magyarországon tanulnak a leghosszabb ideig, 10 évig, állapítja meg az EUROSTAT jelentés. (Világgazdaság. 1999 nov. 26. 11 o.) Az orosz nyelv tanításával kapcsolatban a győri konferencia állapította meg azt, hogy az oroszul tanulók, ha akarnak sem tudnak tanulni, mert a legtöbb helyen leépült az orosz nyelvoktatás.

¹⁰ A MTA- ELTE Kommunikációs Kutatócsoportja vizsgálata (1998).

orosz illetve spanyol nyelvet beszélők száma igen alacsony. Ugyanakkor a nyelveket ismerők fele jelentette ki, hogy tudásuk igen alacsony szintű¹¹.

Az Európai Unió tizenöt tagállamában 11 különböző nyelven beszélnek (3. táblázat). Elvileg az EU nem korlátozza a helyi nyelvek használatát. Egyik javaslatuk szerint minden országban minden nyelven lehet kommunikálni. Mivel nincs európai „közös hivatalos nyelv”, a nyelvtudás és fordítás-igény állandósul. A világon a kínait beszélik a legtöbben. Hivatalos nyelvként a világon jelenleg 63 ország az angolt, 34 a franciát használja¹². A spanyol nyelvet 23, az arabot 22, a németet hét országban használják hivatalos nyelvként¹³.

A globalizáció kettős hajtóereje a technikai-technológiai fejlődés és a nemzetközi áru- meg tőke mozgások liberalizációja. A világgazdaságban a globalizáció legfontosabb műszaki-gazdasági alapját a távközlés és az informatika összekapcsolódásából származó – szó szerint is – beláthatatlan távlatok jelentik¹⁴. Ez az alkalmazottak számára a használandó nyelvtudásban is változásokat indukál. A globális gazdaság a nemzeti nyelvekkel, azok érvényességével kevéssé törődik. Azok használatát érdekei alá rendeli. Megítélésének egyik alapja a nyelvek „gazdasági erőssége”, funkcionális jelentősége, amely elsősorban a gazdasági, mérnöki, pénzügyi „szaknyelviség” kommunikációs értékét részesíti előnyben¹⁵. Ilyen összehasonlításoknál az anyanyelvűekre eső nemzeti össztermék (GDP) értékét hasonlítják össze. Ennek tükrében 4200 milliárd dollárral az angol áll az élen. Második a japán kb. 1200, a harmadik a német 1090 milliárd dollárral. Az angol nyelvet tanulják a legtöbben. A helyi nyelvek „használata” esetleges, mivel a gazdaság és az emberi erőforrás meg a számítástechnika nyelve általában az angol. Az új követése, a jobb megélhetést, életformát nyújtó lehetőség elnyerése részben az angol nyelvtudás feltétele, a fiatalok számára ez jelentős motiváció. Erről szólt nemrég Budapesten a magyar származású, egyébként virológus Nobel-díjas Daniel C. Gajdusek is. Mindezzel szemben természetes a nemzeti nyelvek különböző ellenállása, amely a végletes tagadásig is eljut vagy azokra az ellentmondásokra mutat rá, amely az egyébként saját nyelvű közléseket is a divatos – esetünkben az angol – nyelvre fordítja.

Az emberi erőforrásokkal, személyügyi kérdésekkel foglalkozók a globális gazdaságban vezető szerepet játszó kapcsolatrendszereknek megfelelően elsősorban az angolt veszik igénybe. Az elmúlt évtizedekben új tulajdonosi struktúra alakult ki és a külföldi tulajdonú vállalatok (4. táblázat) számos oldalról befolyásolták szervezetüket, visszahatva környezetükre is. Ezek a vállalatok átalakították a vezetést, a vállalat finanszírozását. Új termékeket hoznak be, igényeket generálnak és elégítenek ki, kényszerítve/készítve erre beszállítóikat is. Hatékonyá teszik a termelést, jövedelmezővé a korábbi beruházásokat vagy legalább azok egy részét. A külföldi cégek új munkakultúrát fogadtatnak el a kapukon belül, de részben azokon kívül is. Sokoldalúan segítik hozzá a magyar alkalmazottakat az un. „lány” technológia megismeréséhez. Az itt tanultakat szigorúan megkövetelik és azokkal igyekeztetnek olyan ered-

¹¹ Vö. A magyar nyelv az informatika korában. Bp. MTA. 1999.

¹² Franciául tudni érdemes. Gerard Larcher a francia szenátus alelnöke szeretné, ha Magyarországon minden megyében lenne kétnyelvű gimnázium. Ehhez legalább egymilliárd Ft. kellene. Franciaország anyagi támogatását máris kilátásba helyezte a politikus (VG). Világgazdaság 1999 szept. 28.9.o.

¹³ Az EU-n belül évente 1,1 millió oldal különféle szövegeket fordítanak le. A mintegy ötszáz főállású fordító 1998-ban 11244 rendezvényen végzett fordítói munkát.

¹⁴ Csáki György: A globalizálódott világgazdaság. Élet és irodalom. 1998 február 20. 5.o., Havas Attila: A távközlési ipar átalakulása. In: Inzelt Annamária: Bevezetés az innovációmenedzsmentbe. Technológiai menedzsment. Bp. Műszaki-Magyar Minőség Társaság. 1998.300–319.

¹⁵ Vö. a győri Nyelvtanítás az ezredfordulón címmel megrendezett konferencia anyagai. Győr.1999.

ményeket elérni, mint amelyet alapvállalataikban elérnek. A hazai részlegeket, azok fejlesztését csak akkor erősítik, ha azok képesek olyan eredményeket elérni, melyeket a vállalatbirodalmak hasznosítani tudnak. A sikerességet folyamatosan bizonyítani szükséges, csak a legjobbak számíthatnak a központ, a tulajdonos figyelmére és támogatására. A külföldi vállalatok elvárásainak nem könnyű megfelelni. Mégis sokan vállalják a kihívást. Egyrészt egzisztenciális okok, másrészt a kivételes lehetőségek miatt. Olyan személyiségfejlesztő lehetőségekhez, információkhoz és képzési lehetőségekhez jutnak, amelyek hosszú távon kamatoztathatóak. A munkahely megszerzése/megtartása is adott lehet. Mindebben nagy szerepe van a nyelvtudásnak.

A külföldi tulajdonos által is befolyásolt vállalati emberi erőforrás tevékenység csak megfelelő szintű nyelvtudás birtokában lehet eredményes. A magyar nyelvű közvetítés szóban, írásban többségében a munkahelyi utasításokra, identitásnövelő akciókra pontosít. Az emberi erőforrás-gyakorlatban résztvevőktől lehetőleg a fordítás/tolmácsolás nélküli kommunikációt kívánják meg a hatékony emberi-erőforrás kezelés érdekében. A vonatkozó szakirodalom, tájékozódás körében is elvárják az idegen nyelven történő eligazodást akár szervezett, akár önképzési formákról van szó. Ezért törekednek arra, hogy egyénileg válasszanak ki számukra alkalmasakat a vezetői feladatokra, a személyi ráhatás elve alapján foglalkozzanak munkatársaikkal, felmérve azok igénybe vehető nyelvi készségeit. A kisebb vállalatok, szervezetek ezt a feladatot vagy nem végzik vagy külső tanácsadó szervezeteket vesznek igénybe.

A személyügyi/emberi erőforrás irányítása, szervezése különböző szinteken tanított ismeretkör. A feladatok jelentős része olymértékben vált globálissá, hogy eltérései legfeljebb némi nemzeti sajátosságokhoz való alkalmazkodásban tükröződnek. Ebben az egységes követelmény és elvárás-rendszerben a multinacionális és globális vállalatok érdekéből adódó rendszerelv érvényesül, amit az e kérdéssel foglalkozó szűkebb szakma elsődlegesen korábban angolból ismert meg. Az emberi erőforrásokkal, a személyüggyel foglalkozó reprezentáns műveket a hazai szakértők az angol mellett részben lengyel és orosz fordításból is régtől ismerik. Az angolul hozzáférhető irodalom mellett 1989 után rohamosan nőtt a fordított munkák kiadása, így az emberi erőforrásokkal, személyüggyel foglalkozó művek sokasága áll rendelkezésre. A nyolcvanas évektől e fordítások mellett számos hasonlóan reprezentáns hazai kiadvány segíti e munkát, meghatározóan befolyásolva a személyügyi tevékenység egészét¹⁶. Továbbá: felnőtt és egyre bővül egy nyelvileg jobban képzett nemzedék, amelynek nyelvi mozgékonyasága nagyban segíti az emberi erőforrás kezelésének különböző szintjein megjelenők esélyeit (5. táblázat). A kulturális-nyelvi szegregáció megszüntetésének egyik eszközéül Habermas szavaival a második első nyelv, az angol oktatásának általános bevezetését régtől többen is javasolják¹⁷. Egyrészt az újabb ismeretek átvétele miatt, másrészt pedig azért, mert a szakmai és tudományos nyelv az angol. Ez hovatovább az orvostudományban, a természettudományokban is uralkodóvá válik, felváltva a hagyományos latint, nem szólva arról, hogy a műszaki és természettudományokban lényegében csak az angol nyelvű publikációk „számítanak”. Még a nem angol tulajdonú, irányítású cégek is az angolt tartják elsődlegesen közvetítő nyelvnek. A vállalati gyakorlatban a nyelvtudás-igény az eseti felhasználástól a folyamatos idegen nyelvű kommunikációig jutott el. A vállalatok olyan nyelvi stratégiát, képzési célokat választanak, amelyekkel helyt képesek állni a nemzet-

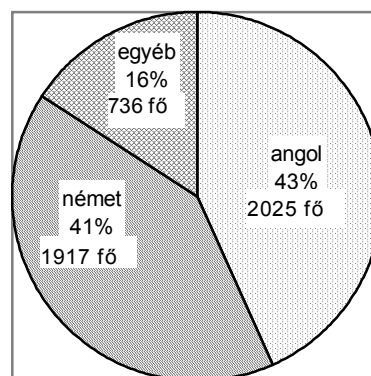
¹⁶ Vö. az immár több kiadást megért igen sikeres Személyzeti/emberi erőforrás menedzsment kézikönyv. Főszer.: Poór József, dr. Karoliny Mártonné. Bp. KJK. 1999.

¹⁷ Boros János: A tudás, a hatalom és a poszt-nacionális konstelláció. Élet és Irodalom. 1999. június 25. 6. o.

közi kapcsolatokban. Példa erre pl. a Dunaferr Csoport, amely az idegen nyelvtudást gazdaságstratégiai, szervezettervezési és személyzetfejlesztési érdekből folyamatosan fejleszti.¹⁸ A bankszektor pl. egyik kifejezett példája az angol nyelvűségnek, mint-hogy a hazai bankrendszerben jelentős a külföldi tulajdon. A vállalatok versenyképességét, helyzetét elemző vizsgálatok során kitüntetettek a kapcsolatok – ezeket nyelvtudás nélkül nehezen – vagy csak igen nagy erőfeszítésekkel – lehet eredményesen fenntartani (6. táblázat). A gazdaságban történő un. stratégiai szövetségeken immár túlnyúló világfüziók is folyamatosan igénylik a közvetítő angollal érvényesítő alkalmazottakat. Jellemzően tükröződik ez a globális vállalatok K+F tevékenységében is.¹⁹ Az emberi erőforrásokkal foglalkozó felsőfokú képzések is erősítik a területen dolgozók nyelvi képzettségét, tájékozottságát.

Az angol nyelv ismerete elsődleges igény²⁰. A humán erőforrások kezeléséhez, az intenzív nemzetközi bekapcsolódáshoz, az ismeretszerzéshez a nyelvek versenyében elől álló idegen nyelveket szükséges elsajátítani, hogy az e nyelven születő újabb ismereteket mind gyorsabban lehessen alkalmazni.

A hazai felsőoktatási intézmények, amelyek a humán menedzsment ismeretköreinek képzésével foglalkoznak, kitüntetett szerepet juttattak és juttatnak a nyelvi képzések különböző fajtáinak. A felsőoktatásban a humán területekre felkészítő PTE művelődési és személyügyi képzése változatos módon igyekezett a nyelvismeret bővítésére. A felkészítés folyamatos részellenőrzései, felmérése és a kötelező nyelvi kritériumok mellett a szaknyelvi képzés különböző megoldásaival élt, hogy ezzel is növelje a képzésben résztvevők munkapiaci esélyeit (lásd ábra: a FEEFI és jogelődeiben végzetek nyelvvizsgái 1999.szeptember 1.).

A végzetek nyelvtudása nemcsak a vállalatok, szervezetek munkájába történő minőségi bekapcsolódást jelentette, de személyes előremenetelként is fontos tényező. Az elmúlt években végzetek a szervezetek, vállalatok különböző munkaterületein élhetnek nyelvtudásukkal. Erről több kutatásból is tájékozódhattunk. A PTE FEEFI kutatásai keretében Halmos Csaba, Jakab Tamás, dr. Klein Sándor, dr. Krisztián Béla és Nemeskéri Zsolt többoldalú kutatásban tárják fel a személyügyi munka kapcsolatrendszerét, tartalmi, formai, nyelvi változásait.²¹ Az a kutatás, amelyet PTE Közgazdaságtudományi Karán dr. Karoliny Mártonné végzett a személyzetfejlesztési-

¹⁸ András István: Külföldi érdekeltségű cégek nyelvi kommunikációs sajátosságai a Dunaferr Csoportnál. Doktori értekezés. PTE BTK. Pécs. 1998.

¹⁹ Krisztián Béla: A globális vállalatok és a K+F. Vezetéstudomány. 1999. 10. 2–11.o.

²⁰ Aczél Endre: Forradalom előtti állapot avagy: Hátha. Villámfényben a nyelvtanulás. A testi-lelki egészség és a relaxálás. 1999 szept.5. 1–2. o.

²¹ PTE FEEFI. A Humán Menedzsment Tanszék néhány idevonatkozó kutatásából: Halmos Csaba: EU munkaügyi kapcsolatai /Humán fejlesztés és munkaügyi, foglalkoztatáspolitikai tantárgycsoport/, Jakab Tamás: A felsőoktatás regionális szerepe a humán erőforrások fejlesztésében /Humán fejlesztés, humán stratégia tantárgy/, dr. Krisztián Béla: A tudástranszfer felnőttkori problémái /Bevezetés az emberi erőforrás elméletébe c.tantárgy/, Ki végzi a személyügyet? /Humán erőforrás menedzsment tantárgy/, A munkaerő stratégiai felkészítése a 2000. évre /Humán stratégia tantárgy/, Nemeskéri Zsolt: Regionalitás és nyelvi közösségek alakulása /Humán fejlesztés tantárgy/

menedzselési modellekkel kapcsolatban²² arra mutat, hogy a különféle formációkban a nemzetközi kapcsolatok jellegéből adódóan egyre több az idegen nyelvet igénylő feladat, amelynek megoldásához a nyelvtudásra is szükség van. Bár a kutatás közvetlenül csak az alkalmazott személyügyi menedzsment modellekre irányult, a hallgatók foglalkoztatóit ismerve, a nyelvi „infrastruktúra” feltétele az eredményes működésnek.

Az emberi erőforrás-kezelés, mint rendszer, interdiszciplináris tudomány. A hazai gazdaság és társadalomfejlődés, a globalizáció és az EU kapcsolatok szükséges eszköze. Az idegennyelvtudás e területen fontos, ennek feltétele a magyar nyelv magas szintű művelése ez nem zárja ki a szomszédos nyelvek ismeretét meg a hazai adaptáció szükségességét. A nyelvismeret segít abban is, hogy kellő tájékozódásunk legyen a globalizációs folyamat stratégiáival és taktikájával kapcsolatban, ezzel a nemzeti érdekek érvényesítésében is jobban felkészültek lehetünk.

1. táblázat A világnyelvek eloszlása a földrészek között²³ (összesen 6519)

Világrész	Nyelvek száma	Aránya (%)
Európa	200	3,2
Amerika	949	14,5
Óceánia és Ausztrália	1341	20,5
Afrika	1995	30,6
Ázsia	2034	31,1

2. táblázat A világon főbb nyelveket beszélők

A beszélt nyelv	A beszélők száma kb. millió fő ²⁴	Anyanyelvek beszélői kb. millió fő ²⁵
Kínai (mandarin)	1123	726 ²⁶
Angol	470	427
Hindi	418	182
Spanyol	372	266
Orosz	288	158
Bengáli	235	162
Arab	235	na
Portugál	182	165
Japán	125	124
Francia	124	na
Német	121	121

²² Karoliny Mártonné dr. : A személyzetmenedzselési modellek Magyarországon (összehasonlítás a brit modellek alapján). Gazdaság-Vállalkozás-Vezetés. Műhelytanulmányok. Sorozat. 1999/2. A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság negyedévi folyóirata. Bp. 1999.39. –52. o.

²³ UNESCO Courier International. Paris.1998.

²⁴ UNESCO Courier International. Paris 1997. Az UNESCO mintegy tízezer különféle élő nyelvet tart számon. A Föld hatmilliárd lakosából azonban 3,7 milliárd a fenti nyelvek valamelyikét beszéli.

²⁵ The Cambridge Encyclopaedia of Language. London. 1998.

²⁶ A mandarin nyelv.

3. táblázat Az Európai Unió anyanyelven beszélői és az EU hivatalos munkanyelvei²⁷

A beszélt nyelv	Millió/fő	A beszélt nyelv	Millió/fő	A beszélt nyelv	Millió/fő
német	90	spanyol	40	svéd	9
angol	62	holland	21	dán	5
francia	62	görög	10,5	finn	5
olasz	57	portugál	10		
Az európai bizottsági munkanyelvek: angol, francia					

4. táblázat A legnagyobb külföldi működőtőke-befektetők Magyarországon²⁸

Rang-sor	Külföldi befektetők	Magyar vállalatok	Befektetések (Ft)	
			1997 végéig	1997-ben
1	Deutsche Telecom-Ameritech (német-amerikai)	MATÁV Rt.	2230	503
2	GE Lighting (amerikai)	GE Lighting Tungstram rt.	726	36
3	RWE-EVS (német)	ELMŰ, EMÁSZ, Mátrai erőmű	628	0
4	Allianz (német)	Hungária biztosító	543	323
5	Eridana-Béghin Say (olasz-francia)	Agrokomplex Rt., Céreol Rt. Eridania –Béghin – Say Kft. Mátravidéki Cukorgyár, Szerencsi, Szolnoki,	540 ²⁹	n.a.
6.	Audi AG (német)	Audi Hungária Motor Kft.	414	110
7	PTT Telecom BV, Telecom A/S, Telenor Invest A/S, Telecom Finland OY (holland-norvég-dán-finn)	Pannon GSM	397	97
8	Bayernwerk (német)	Dédász, Titász, Kőgáz	368	61
9	Adam Opel AG (német)	Opel Hungary	333	n.a.
10	Coca-Cola Amatil (amerikai)	Coca Cola Amati Befektetési Kft.	280	10
11	Suzuki Motor Corp. (japán)	Magyar Suzuki Rt.	282	12
12	Electricité de France (francia)	Édász, Démász	254	0

²⁷ Európa Kalauz. Ifjú EU polgárok felvételi vizsgálja az EU intézményeibe. Bp. Környezet és fejlődés kiadó. Európa 2000 a Demokráciáért Alapítvány. 1999.

²⁸ Csikós Nagy Béla: A magyar gazdaságpolitika az ezredfordulón – realitások és illúziók. Ezredforduló. Tanulmányok. História. 1999.5.3–7. A számok tartalmazzák a zöldmezős beruházások, a privatizációs ügyletek, az azóta megvalósított fejlesztések összegét, a vállalatok adatközlései alapján. Megjegyezzük, hogy a hazai vállalkozások tőkeexportja (Gazdasági Kabinet áttekintése az Átfogó Fejlesztési Terv -/ ATF 2000–2006/elemzésekor). 1992-től összesen 1.2 mrdUSD, 1998-ban 481 millió dollárnyi magyarországi eredetű tőke került külföldre. In: Átfogó terv 2006-ig. (Farkas József György). Népszabadság. 1999 dec. 14. 13 o.

²⁹ Az ITDH adatai. Forrás: TOP 200. Figyelő, 1998.

13	VEW (német)	DDGáz	252	25
14	Magyar Telecom B.V. (holland)	Déltáv, Digitel	213	59
15	US est International (amerikai)	Westel 900, Westel 450	212	5
16	United Telecom Investment (holland)	Bakonytel, Dunatel, Egomcom, Kisdunacom, ÚTI Rt.	210	61

5. táblázat Nyelvet beszélők korcsoportonként Magyarországon³⁰

NYELV	14–17	18–30	31–40	41–50	51–60	60 felett
Angol	49	56	47	51	40	30
Német	33	33	40	42	55	62
Francia	7	2	2	4	0	3
Olasz	6	6	8	1	1	0
Egyéb nyelv	5	3	3	2	4	5

Forrás: MTA

**6. táblázat A versenyképesség összehasonlítása
8 tényezőcsoport 330 mutatója alapján³¹)**

A kormányok szerepe	(60 mutató)
Az emberek	(50 mutató)
A vezetés	(50 mutató)
A nemzetköziesedés/globalizáció	(45 mutató)
A hazai gazdaság erőssége	(40 mutató)
A tudomány és technológia	(35 mutató)
Az infrastruktúra	(30 mutató)
A pénzügyek	(20 mutató)

³⁰ MTA 1999.

³¹ World Competitives Report (Benchmarking) 1998. A nemzetközi kapcsolatokat tekintve az egyes pontok súlya összefügg a nyelvtudással.